

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

Tingvoll kommune
v/skolefaglig ansvarlig og rektor ved Straumsnes oppvekstsenter

ENDELIG TILSYNSRAPPORT

**LOKALT ARBEID MED LÆREPLANER
OG SKOLEBASERT VURDERING**

**TINGVOLL KOMMUNE –
STRAUMSNES OPPVEKSTSENTER AVD.
SKOLE**

Innhold

1.	Tema for tilsynet	3
1.1	Innledning	3
1.2	Kommunen sitt ansvar	3
1.3	Overordnet formål med tilsynet	3
1.4	Lokalt arbeid med læreplanar	4
1.5	Skolebasert vurdering	5
1.6	Individuelle opplæringsplaner	5
1.7	Avgrensning av tilsynet	5
2.	Gjennomføring av tilsynet	5
2.1	Rettslig grunnlag for tilsynet	5
2.2	Tilsynsmetoden	6
2.3	Gangen i tilsynet	6
3.	Hva er kontrollert i tilsynet	6
3.1	Skoleeiers plikter i forbindelse med læreplanarbeidet	6
3.1.1	Skoleeiers system for å sikre forsvarlige lokale læreplaner	7
3.1.2	Skoleeiers rutiner for å påse at skolebasert vurdering blir gjennomført	9
3.1.3	Kvalitetssikre den planlagte fag- og timestfordelingen	10
3.2	Skolens plikter i forbindelse med læreplanarbeidet	11
3.2.1	Planlagt fag- og timestallsfordeling	11
3.2.2	Rektors organisering av det lokale planarbeidet	12
3.2.3	Innholdet i lokale planer (årsplaner)	15
3.2.4	Skolebasert vurdering	18
3.3	Arbeid med individuelle opplæringsplaner	21
3.3.1	Skolens plikter vedrørende enkeltvedtak om spesialundervisning	21
3.3.2	Retten til individuell opplæringsplan	22
3.3.3	Særlig om klassens plan	23
3.3.4	Innholdet i de individuelle opplæringsplanene	24
3.3.5	Sammenheng mellom IOP og halvårsvurdering	26
4	Pålegg om endring	27
	Skoleeiers plikter i forbindelse med det lokale arbeidet med læreplanen	27
	Skolens plikter i forbindelse med det lokale arbeidet med læreplanen	27
	Innholdet i lokale planer (årsplaner eller tilsvarende)	28
	Skolebasert vurdering	28
	Skolens arbeid med individuelle opplæringsplaner	28
5	Kartlegging	29
6	Oppfølging av tilsynsresultat – krav om egenerklæring om at lovbruddene er rettet.	30
7	Klageadgang	30
	Vedlegg:	30
1.	Oversikt over innsendt dokumentasjon	30
2.	Navn på de intervjuede	30
	Vedlegg 1: Oversikt over innsendt dokumentasjon	31

1. Tema for tilsynet

1.1 *Innledning*

Tilsynsvirkksomheten skal bidra til at barn og unge får oppfylt sine rettigheter til en likeverdig opplæring. Utdanningsdirektoratet er gitt i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å forberede og organisere gjennomføringen av tilsyn med offentlig grunnopplæring i Norge.

Tilsynet skal kontrollere at lovgivers vilje realiseres slik denne er uttrykt i lov eller i medhold av lov. Dersom pliktene ikke overholdes, skal tilsynsmyndigheten pålegge endringer i praksisen hos skoleeier og/eller hos skoleledelsen.

Tema for dette tilsynet er læreplanverket, nærmere bestemt det lokale arbeidet med læreplan. Temaet reguleres i opplæringsloven av 17. juli 1998 nr. 61 (oppl.) § 2-2 om omfanget av grunnskoleopplæringen i tid, § 2-3 om innhold og vurdering i opplæringen, § 5-5 om individuell opplæringsplan, forskrift til opplæringsloven av 23. juni 2006 nr. 724 § 2-1 om skolebasert vurdering, § 3-1 fjerde og femte ledd om rett til vurdering og i Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06).

1.2 *Kommunen sitt ansvar*

Selv om opplæringsloven legger ansvaret på skoleledelsen og det pedagogiske personalet for den daglige gjennomføringen og etterlevelsen av de kontrollerte reglene, vil det være kommunen som har det overordnede ansvaret. Dette påpekes også ved at opplæringsloven § 13-10 om forsvarlig system for oppfølging av lovkravene utgjør en del av de rettslige kravene som er gjenstand for gransking i tilsynet. Det er kommunen som skoleeier som må sørge for at skoleledelsen ved de kontrollerte skolene etterlever kravene og pliktene i loven, og at de tilbyr de tjenestene og aktivitetene som beskrives i loven. Selv om skolen har det daglige ansvaret for at lovkravene relatert til lokalt arbeid med læreplaner blir etterlevd og oppfylt, er det kommunen som er ansvarlig for at elevers rettigheter blir oppfylt og som derfor er adressat for eventuelle pålegg om endring i samsvar med opplæringsloven § 14-1 tredje ledd.

1.3 *Overordnet formål med tilsynet*

Lovregulering er ett av statens virkemidler for å styre samfunnet i en ønsket retning. Tilsynet skal kontrollere at lovgivers vilje realiseres slik denne er uttrykt i lov eller i medhold av lov. Dersom pliktene ikke overholdes, skal tilsynsmyndigheten pålegge endringer i praksisen hos skoleeier og/eller ved skolen.

Læreplanen er det styringsdokumentet som kanskje har størst betydning for skolens praksis, og som henvender seg direkte mot kjernen i skolens oppgave, det vil si mot skolens mål og innhold. Et tilsyn med det lokale arbeidet med læreplanen er således et sentralt virkemiddel for å få innsyn i og kontrollere hvordan lokale instanser ivaretar sine oppgaver og plikter i arbeidet med å planlegge, organisere, undervise og evaluere ut i fra læreplanen som

referanseramme, med en likeverdig opplæring for alle som siktemål. At det kan få alvorlige konsekvenser om det lokale arbeidet med læreplaner ikke skjøttes etter forventningene, påpekes for eksempel gjennom følgende formulering i St.meld. nr. 31 (2007-2008)¹:

”... Det er imidlertid utfordringer knyttet til måten Kunnskapsløftet er utformet på. Læreplanene i Kunnskapsløftet har klare mål, men overlater mye av arbeidet med å legge opp undervisningen i tråd med målene til det lokale nivået. Dette kan føre til store variasjoner mellom kommuner og skoler i kvaliteten på de lokale planene, og dermed også innholdet i opplæringen.”

Hovedformålet med tilsynet er å sikre at elevene får en likeverdig og tilfredsstillende opplæring i tråd med formålsparagrafens og læreplanens intensjoner uavhengig av hvor en bor i landet.

Hovedformålet med tilsynet innbefatter følgende delmål:

- at skoleeiere og skolene driver systematisk planleggingsarbeid som bygger på, videreutvikler og konkretiserer LK06
- at skolebasert vurdering kan virke som et grunnlag for utviklings- og planleggings- og undervisningsarbeid i skolen
- at skoleeiere og skolene sørger for at elever med rett til spesialundervisning får planlagt og vurdert sin opplæring med utgangspunkt i en vurdering av og avveining mellom læreplanverkets mål og intensjoner og elevens forutsetninger.

1.4 Lokalt arbeid med læreplanar

Læreplanverket, som er hjemlet i opplæringsloven med tilhørende forskrifter, utfyller skolens plikter til innholdet i undervisningen i det enkelte fag og på de ulike klassetrinn (kvalitet), samt hvor mange undervisningstimer de forskjellige fagene skal ha (kvantitet). Skolene *skal* drive undervisning i tråd med de nasjonale læreplaner. Læreplanen er således et sentralt virkemiddel for at elevene skal få en tilfredsstillende opplæring og nå målene i opplæringslovens formålsparagraf.

Samtidig som Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06) er et regulerende og forpliktende dokument for skolen, er intensjonen at læreplanverket skal tilpasses, konkretiseres og anvendes skjønnsmessig. Skolen har derfor stor betydning for hvordan læreplaner blir omformet og videreutviklet lokalt. Læreplanen er ikke utformet som et ferdig dokument som kan implementeres i praksis, men må videreutvikles, omformes, operasjonaliseres og forankres lokalt.

LK06 representerer en endring sammenliknet med tidligere læreplaner. Den legger færre betingelser for hvordan undervisningen skal gjennomføres. Den tradisjonelle beskrivelsen av hvilket lærestoff en skal arbeide med på de ulike trinnene i de ulike fagene, samt omtale av arbeidsmetoder, er i LK06 erstattet med kompetansemål for fagene som elevene skal ha nådd ved utgangen av hovedtrinnene. Sammenliknet med tidligere læreplaner styrer LK06 dermed ved å formulere forventninger til resultat og i mindre grad ved å foreskrive hvordan undervisningen skal utformes. Hensikten er at skolen i høyere grad skal kunne tilpasse innhold, arbeids- og organiseringsformer til lokale og individuelle hensyn, med høyere

¹ S. 69

måloppnåelse som resultat. Dette uttrykkes slik i St.meld. nr. 31 (2007-2008): *”Intensjonene i Kunnskapsløftet er at lokal dekomponering av målene i de nasjonale læreplanene og valg av lærestoff til disse målene skal bidra til tilpasset opplæring i tråd med lokale forhold og prioriteringer.”* (s. 71)

1.5 Skolebasert vurdering

Hensikten med det lokale læreplanarbeidet er å gi læreplanen en lokal forankring gjennom videreutvikling og tilpassning. Dette krever at planleggingen kan gjøres på grunnlag av systematisk kunnskap om skolen. Det økte handlingsrommet i utformingen av undervisningen er derfor fulgt av et økt ansvar for vurdering og rapportering. Gjennom systematisk vurdering av eget arbeid, skal skoleeier og skoler kunne stake ut kurs og finne strategier for videre planleggings- og undervisningsarbeid. Det lokale planarbeidet må derfor knyttes tett til skolens ansvar for å gjennomføre skolebasert vurdering, samt skoleeiers ansvar for å se til at dette blir gjennomført, jf. opplæringsloven § 2-1.

1.6 Individuelle opplæringsplaner

I utgangspunktet gjelder læreplanene for de respektive skoleslagene også for spesialundervisning. Den individuelle opplæringsplanen skal bidra til å sikre at elever med spesialundervisning får et likeverdig og tilpasset opplæringstilbud (jf. § 5-5). Samtidig er det et avgjørende prinsipp at det spesialpedagogiske tilbudet blir gjennomført som en integrert del av det årlige arbeidet som ellers pågår i skolen når det gjelder planlegging, iverksetting, gjennomføring og vurdering av opplæringstilbudet til den enkelte.

1.7 Avgrensning av tilsynet

Tilsynsrapporten gir ikke en helhetsvurdering av skoleeier og skolen. Rapporten omhandler bare resultat fra tilsynet på det temaet som her er valgt og gjennomført. Tilsynsmetoden er ikke designet for å vurdere den totale kvaliteten på dette området. Tilsynet avgrenser seg derfor til å vurdere regeletterlevelsen på det oppgitte området. Det er opp til den enkelte kommune og skole å bestemme hvordan opplæringen skal utformes, så lenge det er innenfor rammen av lov og forskrift.

2. Gjennomføring av tilsynet

2.1 Rettslig grunnlag for tilsynet

Etter opplæringsloven § 14-1 andre ledd har departementet hjemmel til å føre tilsyn med offentlige skoler. Denne retten er delegert til Fylkesmannen. Tilsynsmakten skal ha tilgang til skoleanlegg og dokumentasjon.

2.2 Tilsynsmetoden

Tilsynet består av to hovedaktiviteter:

- i) Undersøkelse av praksis (hos tilsynsobjektene), og
- ii) Pålegg om korreksjon av lovstridige forhold.

Fylkesmannen utarbeider en tilsynsrapport for hver skole som er gjenstand for undersøkelser i tilsynet.

Tilsynet har vært gjennomført ved å hente inn og vurdere dokumentasjon, skriftlige redegjørelser og muntlige opplysninger.

Fylkesmannens konklusjoner er omtalt som lovbrudd og blir fulgt opp av pålegg. I tillegg opererer fylkesmannen med anbefalinger.

- Pålegg er rettslig bindende krav til skoleeier om å gjøre visse endringer for å gjenopprette lovlig praksis. Hjemmel for pålegg om retting er opplæringsloven § 14-1 tredje ledd.
- Anbefalinger er råd fra fylkesmannen som skoleeier ikke er rettslig forpliktet til å følge. Fylkesmannens anbefalinger gjelder endringer som etter vår vurdering vil styrke elevenes rettssikkerhet.

2.3 Gangen i tilsynet

- Varsel om tilsyn med pålegg om å sende inn redegjørelse og dokumentasjon til kommunen og skolene datert 29.08.2011
- Mottak av dokumentasjon og utredning fra kommunen og skolene 05.12.2011
- Åpningsmøte og intervju i kommunens lokaler 07.03.2012
- Diverse dokumentasjon ettersendt fra skoler og skoleeier
- Varsel om vedtak og foreløpig rapport datert 11.04.2012
- Sluttmøte 13.04.2012
- Frist for tilbakemelding på varsel om vedtak og foreløpig rapport 03.05.2012
- Endelig tilsynsrapport datert 25.06.2012

3. Hva er kontrollert i tilsynet

3.1 Skoleeiers plikter i forbindelse med læreplanarbeidet

Kommunen skal, etter oppl. § 13-10 andre ledd, etablere et forsvarlig system som sikrer at alle lovens krav oppfylles. I forarbeidene² legges følgende føringer for skoleeiers system:

- Systemet skal være egnet til å avdekke eventuelle forhold som er i strid med lov og forskrift.

² Ot.prp.nr. 55 (2003-2004)

- Det forutsetter jevnlig resultatoppfølging og vurdering av om lovverket etterleves.
- Systemet skal sikre at det blir satt i verk adekvate tiltak for å gjenopprette lovlig tilstand dersom lovbrudd avdekkes.
- Skoleeierne står fritt til å utforme deres egne system som er tilpasset lokale forhold.

Disse minimumskravene skal knyttes til det lokale arbeidet med læreplanene. Dette innebærer at:

- det lokale arbeidet med læreplaner skal kvalitetssikres
- skolebasert vurdering blir jevnlig gjennomført
- den planlagte fag- og timefordelingen kvalitetssikres.

Innholdet i minimumskravene blir beskrevet nedenfor.

3.1.1 Skoleeiers system for å sikre forsvarlige lokale læreplaner

Skoleeier har ansvar for at skolene lager og jobber etter lokale planer som ivaretar LK06. Skoleeier må derfor ha et system som sikrer at det utvikles lokale planer for opplæringen og at disse er i tråd med mål og prinsipper i LK06³, jf. oppl. § 13-10 annet ledd, smh. § 2-3 og forskriften § 1-1.

Videre må skoleeier påse at de lokale planene ivaretar elevens rett til å kjenne målene for opplæringen, hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetansen og hva som er grunnlaget for vurdering, jf. forskriften § 3-1 fjerde og femte ledd⁴.

Rettslige krav

Skoleeier skal kunne dokumentere et system som sikrer at skolene utvikler eller har tilgang til lokale læreplaner for opplæringen som ivaretar mål og prinsipper i LK06.

Skoleeier skal innhente dokumentasjon fra skolen som gjør skoleeier i stand til å bedømme om de lokale læreplanene tilfredsstiller kravene i læreplanverket og forskriften § 3-1, samt at skolene anvender planene i praksis.

³ Innledning til trykket utgave av LK06, s. 10: "Skoleeier (kommune, fylkeskommune eller annen skoleeier) er ansvarlig for at opplæringen er i samsvar med lov og forskrift, herunder læreplaner. Læreplanene i fagene forutsetter at det konkrete innholdet i opplæringen, hvordan opplæringen skal organiseres og hvilke arbeidsmåter som skal brukes i opplæringen, bestemmes på lokalt nivå. For grunnskolen vil det i tillegg være en oppgave å fordele innhold mellom årstrinn. Generell del, læringsplakaten og læreplanene for fag er grunnlaget for skolens planlegging av opplæringen. Skoleeier kan fastsette lokale læreplaner i fagene som ramme for den enkelte skoles videre arbeid med planer for opplæringen. Skoler og bedrifter må selv vurdere hvilken organisering og hvilke arbeidsmåter og metoder som er best egnet til å realisere innholdet i læreplanen for den enkelte elev, lærling og lærekandidat".

⁴ "Det skal være kjent for eleven, lærlingen og lærekandidaten kva som er måla for opplæringa og kva som blir vektlagt i vurderinga av hennar eller hans kompetanse. Det skal og vere kjent for eleven kva som er grunnlaget for vurdering og kva som blir vektlagt i vurdering i orden og åtferd. Skoleeigar har ansvaret for at eleven, lærlingen og lærekandidaten sin rett til vurdering blir oppfylt, jf. opplæringslova § 13-10 første ledd."

Dokumentasjon

Det framkommer av skoleeiers redegjørelse og intervju at Tingvoll kommune har deltatt i et arbeide med å utvikle lokale læreplaner i regi av Nettverk Nordmøre. Dette arbeidet pågikk i starten av innføringen av LK06, og var organisert i læreplangrupper for ulike fag, bestående av lærere og skoleledere fra samtlige kommuner på Nordmøre. Lokale/ regionale planer med konkretisering av læreplanmål og forslag til fordeling på trinn ble lagt på læringsplattformen Ped-it slik at de kunne være tilgjengelige for lærerne. Dette arbeidet ligger en god del år tilbake i tid (2006), og det framkommer at dette systemet ikke nå blir brukt i det lokale læreplanarbeidet ved de skolene som har vært gjenstand for tilsyn.

Det har tidligere blitt laget et utkast til hvordan skolene skulle utforme lokale læreplaner, men det blir opplyst at det er opp til skolene hvordan dette arbeidet gjøres.

Redegjørelsen fra kommunenivå peker på aktuelle utfordringer i det lokale arbeidet med læreplanene. Det pekes på utfordringen med å få til en god kobling mellom kompetansemålene og elevvurderingen, blant annet ved utforming av gode og målbare kjennetegn på måloppnåelse. Det framkommer videre synspunkter på viktigheten av at det lokale læreplanarbeidet henger nøye sammen med det organisatoriske og pedagogiske utviklingsarbeidet ved skolene.

Det framkommer at skoleeier ikke har stilt bestemte krav til organiseringen av det lokale læreplanarbeidet eller innholdet i lokale planer. Det blir heller ikke gjennomført kontroll av hvordan dette arbeidet drives på skolene.

Rektormøter er det forumet rektorene møtes sammen med representanter for skolenivå. I en periode etter omorganiseringen til «flat» administrativ struktur for en del år siden, var den ansatte på kommunenivå med skolefaglig kompetanse ikke til stede på rektormøter. Da var kommunenivå representert ved rådmann. I den senere tid er nå skolefaglig ansvarlig med på rektormøtene, men det oppgis at lokalt læreplanarbeid ikke har vært tema i det siste.

Det oppgis at skolefaglig ansvarlig i tillegg til fagansvar for skoler og barnehager også har ansvar for kommunens servicekontor og hjemmesider.

Vurdering

Fylkesmannen ser at kommunen i starten av innføringen av Kunnskapsløftet deltok i et nyttig arbeid med sikte på å få på plass system for lokalt læreplanarbeid etter LK06. Dette inkluderte også kompetanseutvikling om lokalt læreplanarbeid for skolens personale. En ser at de undersøkte skolene driver med lokalt læreplanarbeid, men med forskjeller både hva gjelder innhold og kvalitet. Det framkommer at kommunenivå har kompetanse på området, men det prioriteres for tiden ikke å bruke særlige ressurser på dette.

Lokalt arbeid med læreplanene er muntlig delegert til skolene, uten at det følges opp hvordan dette gjennomføres.

Konklusjon

Skoleeier kan ikke dokumentere at de har et forsvarlig system for å følge opp at skolene driver et lokalt arbeid med læreplanene som sikrer at mål og prinsipper i LK06 blir ivaretatt.

3.1.2 Skoleeiers rutiner for å påse at skolebasert vurdering blir gjennomført

Skoleeier skal påse at skolene vurderer måloppnåelse i henhold til læreplanverket. Skoleeier er ansvarlig for at skolene jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå målene som er fastsatt i LK06, jf. oppl. § 13-10 annet ledd, smh. forskrift til oppl. § 2-1⁵.

Rettslige krav

1. Kommunen skal ha en skriftlig systembeskrivelse hvor følgende rutiner for gjennomføring av skolebasert vurdering inngår:
 - a. Skoleeier skal innhente skriftlig dokumentasjon fra skolen for å bedømme om vurderingen innholdsmessig tilfredsstillende kravene i regelverket.
 - b. Kommunen skal ha rutiner for oppfølging av arbeidet med skolebasert vurdering, det vil si sette i verk nødvendige tiltak
2. Skoleeier skal påse at vurderingen gjennomføres jevnlig, i det minste årlig.

Dokumentasjon og vurdering

Av innsendt dokumentasjon er følgende relevant for å vurdere kommunenivåets arbeid med å se til at skolene driver skolebasert vurdering:

- Redegjørelse fra kommunenivå med en generell beskrivelse av skolebasert vurdering
- Prosedyrer for oppfølging av resultater fra undersøkelser, kartleggingsprøver, NP, eksamen etc.
- Kommunens tilstandsrapport for grunnskolen for 2010 etter opplæringsloven § 13-10, andre ledd.
- Årsrapport for Tingvoll kommune for 2010 med rapporter fra blant andre skolene som er gjenstand for dette tilsynet og for tjenesteområdet oppvekst og utdanning som innbefatter barnehage- og skoledrift.

Gjennom arbeidet med tilstandsrapporter og årsrapporter innhentes skriftlig dokumentasjon fra skolene. Det framkommer i de kommunale dokumentene god informasjon om resultater for skoleverket i kommunen. Det opplyses at en har valgt å framstille resultater på kommunenivå siden en har såpass små enheter at det vil være uheldig av personvern hensyn å offentliggjøre skolerresultater. Blant annet er resultater fra utvalgte områder av elevundersøkelsen gjengitt, og også resultater som sier noe om elevenes læringsutbytte (bl.a. kartleggingsprøver, nasjonale prøver og eksamensresultater). Likeledes framkommer det informasjon om innsatsfaktorer med flere relevante ressursindikatorer.

⁵ Forskrift § 2-1: "Skolen skal jamleg vurdere i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Skoleeigaren har ansvar for å sjå til at vurderinga blir gjennomført etter føresetnadene."

Det framkommer gjennom disse dokumentene et godt grunnlag for at politikere kan vurdere og foreslå tiltak for skolesektoren.

Gjennom den framlagte dokumentasjonen, ser en at skolene for å kunne komme med de innspill kommunenivå etterspør til de kommunale dokumentene, altså må rapportere om egne resultater. Det opplyses at skolene også blir bedt om å vurdere egne resultater, og det er fra kommunenivå laget en prosedyre for oppfølging av bestemte resultater. Gjennom dokumentasjon og intervju framkommer det at denne prosedyren blir oppfylt i ulik grad fra skole til skole. Det synes videre å være store forskjeller i hvordan aktiviteter som kan betegnes som skolebasert vurdering gjennomføres fra skole til skole. Skolene er i stor grad overlatt til seg selv når det gjelder hvordan de skal gjennomføre skolebasert vurdering. Skoleeier har etter fylkesmannens vurdering, altså ikke et forsvarlig system (jevnfør oppl. § 13-10) for å påse at den skolebaserte vurderingen på den enkelte skole oppfyller kravene i forskriftens § 2-1.

Det framkommer videre at skoleeier selv vurderer at de trenger å forbedre hvordan skoleeierrollen oppfylles. De har i den sammenhengen tatt initiativ til, og fått gjort avtale om bistand fra et veilederkorps i regi av Utdanningsdirektoratet.

Fylkesmannen mener dette gir en god anledning også til å få rettet opp forhold som blir avdekket under dette tilsynet.

Konklusjon

Skoleeier har rutiner for å innhente skriftlig dokumentasjon om resultater skolene oppnår, og har på den måten indirekte stilt forventninger til at skolene skal vurdere seg selv. Denne innhenting av informasjon skjer årlig.

Skoleeier kan fremvise en skriftlig prosedyre hvor det inngår rutiner for gjennomføring av elementer av skolebasert vurdering.

Skoleeier gjennomfører imidlertid ikke tiltak der oppfølgingen av disse rutinene kontrolleres, og heller ikke tiltak som innebærer en vurdering av om den skolebaserte vurderingen ved hver enkelt skole tilfredsstiller kravene i regelverket.

3.1.3 Kvalitetssikre den planlagte fag- og timefordelingen

Skoleeier skal sikre at fag- og timefordelingen blir planlagt i henhold til forskriften. Dette kan gjøres enten ved at det utarbeides en fag- og timefordelingsplan på kommunenivå eller ved at skoleeier påser at dette gjennomføres som forutsatt på skolenivå gjennom jevnlig kontroll eller rapportering, for eksempel gjennom innhenting av fag- og timefordelingsplaner, jf. oppl. § 2-2 smh. forskriften § 1-1⁶.

Rettslige krav

Skoleeier skal ha et system for å sikre at fag- og timetallsfordelingen blir iverksatt i tråd med regelverket,

- ved oppdatering av obligatoriske fag- og timefordelingsplan på kommunenivå

⁶ Forskrift til oppl. § 1-1: "I grunnskolen skal opplæringa vere i samsvar med Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Læreplanverket for Kunnskapsløftet omfattar den generelle delen av læreplanen, prinsipp for opplæringa, læreplanane for faga og fag og timefordelinga."

- gjennom jevnlig rapportering av skolens fag- og timefordelingsplaner

Dokumentasjon og vurdering

Det er ikke framlagt fag- og timefordelingsplan fastsatt på kommunenivå. Det opplyses at det er delegert til rektor å fastsette skolens fag- og timefordeling innenfor rammene av sentralt fastsatt forskrift.

Det framkommer at kommunenivå ikke fører spesifikk kontroll med at skolenes fag- og timefordeling samsvarer med det som er fastsatt sentralt eller at de ligger innenfor lokalt handlingsrom.

Innsendte fag- og timefordelingsplaner viser for begge skolene avvik fra sentralt fastsatt fag- og timefordeling.

Konklusjon

Skoleeier har ikke et system for å sikre at fag- og timetallsfordelingen oppdateres og iverksettes i tråd med regelverket, enten ved fastsatt fag- og timefordelingsplan på kommunenivå eller ved skriftlig delegering til skolenivå, og kontroll gjennom jevnlig rapportering fra skolene om fag- og timefordelingsplaner.

3.2 Skolens plikter i forbindelse med læreplanarbeidet

Skolen er pålagt en rekke oppgaver i forbindelse med det lokale læreplanarbeidet. Skoleeier har et overordnet ansvar for at skolene utfører sine lovpålagte plikter, jf. oppl. § 13-10 første ledd.

3.2.1 Planlagt fag- og timetallsfordeling

Skolene skal ha planlagt undervisning i de fag og med det timetall som fremgår av LK06, jf. oppl. §§ 2-2 og forskriften § 1-1.

Rettslige krav

Det totale timetallet for hvert hovedtrinn skal samsvare med timetallet som er satt for hvert fag i læreplanen.

Det er ikke tillat å flytte timer i norsk/engelsk/matematikk mellom hovedtrinnene.
--

Dokumentasjon og vurdering

I varselet om tilsyn med lokalt læreplanarbeid og skolebasert vurdering ba fylkesmannen om følgende dokumentasjon fra skolen:

Skolens fag- og timefordelingsplaner for følgende fag og trinn:

1.-4. trinn i norsk

5.-7. trinn i naturfag

Gjennom intervju fikk fylkesmannen i tillegg en redegjørelse for skolens praksis i dette arbeidet. I Tingvoll kommune er dette arbeidet delegert skolenivå. Planene blir ikke sendt til skoleeier, og skoleeier har heller ikke etterspurt disse. Arbeidet med fag- og timefordeling begynner våren før nytt skoleår. Når den er ferdig legges den frem for plangruppa som består av leder på hvert team og avdeling sammen med ledelsen.

I kontrollen av skolens fag- og timefordeling fremgikk det mulige avvik. Straumsnes oppvekstsenter avd. skole ble bedt om å sende inn fullstendig plan over fag- og timefordeling. Ved nærmere ettersyn finner tilsynsmyndigheten at skolens fag- og timefordelingsplan ikke er i samsvar med kravene i sentralt gitt timefordeling.

Konklusjon

Skolen har fag- og timefordelingsplaner som for hvert hovedtrinn ikke samsvarer fullt ut med timetallet som er satt for hvert fag i læreplanen.

3.2.2 Rektors organisering av det lokale planarbeidet

Rektor skal ha rutiner for å kvalitetssikre at skolens arbeid er i tråd med gjeldende læreplaner, jf. oppl. § 2-3 fjerde ledd, jf. oppl. § 2-3 fjerde ledd⁷.

Rettslige krav

Rektor skal ha rutiner for å kvalitetssikre skolens arbeid med læreplaner gjennom:

- *enten* felles maler for årsplaner og/eller tilsvarende periodeplaner *eller* kontroll av årsplaner og/eller tilsvarende periodeplaner
- å sikre at alle kompetansemålene på trinnet og hovedtrinnet blir dekket, *enten* ved at alle kompetansemålene for trinnet dekkes i løpet av året, *eller* ved at det samordnes mellom kolleger på høyere/lavere trinn om fordeling av kompetansemål.

Dokumentasjon og vurdering

I varsel om tilsyn med lokalt arbeid med læreplaner ble det etterspurt følgende dokumenter fra Straumsnes oppvekstsenter:

- *Skolens årsplaner eller tilsvarende i fagene norsk og matematikk for 3.trinn og fagene naturfag og mat og helse (evt kunst og håndverk) på 7. trinn., inkludert eventuelle maler.*

I forhold til punkt 3.2.2 *Rektors organisering av det lokale planarbeidet* er følgende dokumenter fra Straumsnes barne- og ungdomsskole relevante:

⁷ Se fotnote 24

- Årsplan i kunst og håndverk og naturfag for 7.klasse
- Fagplan i matematikk og norsk 1.- 4. klasse
- Fagplan for kunst og håndverk 5.-7. klasse
- Sirkelnorsk 1.- 4. klasse og Språk- og leseplan for Straumsnes barne- og ungdomsskole 2011
- Mal for ukeplan

Mal for ukeplan er vedlagt dokumentasjonen. Det er kontaktlærer som har ansvar for at denne utarbeides hver uke og blir lagt på skolens nettside. Disse er sett på i sammenheng med tilsynet.

Et krav til forhold til skolens arbeid med lokale læreplaner er at rektor skal ha rutiner for å kvalitetssikre læreplanarbeidet *enten* gjennom felles maler for årsplaner *eller* tilsvarende periodeplaner eller kontroll av årsplaner eller tilsvarende periodeplaner. Det kommer frem av skolens/rektors skriftlige redegjørelse at lærerne på Straumsnes oppvekstsenter er pålagt å arbeide med lokalt læreplanarbeid 1,5 timer pr. uke. Arbeidet er lagt opp på den måten at hvert fagteam samarbeider og lager fagplaner for hvert trinn (hovedtrinn). Denne informasjonen ble verifisert gjennom intervju med lærerne.

Det kommer også frem i intervju at skolen har tilgang til de planene som ble utarbeidet i Nettverk Nordmøre, men at disse planene er lite i bruk. Det lokale arbeidet med læreplanen er arbeidskrevende, og lærerne sliter med å lage læringsmål. Skolen har ikke fått føringer for arbeidet fra skoleeier, og det er heller ikke samordning mellom skolene i kommunen. Videre kommer det frem i dokumentasjon og i intervjuer at skolen ikke har mal for årsplaner, men at de har felles maler for uke- og fagplaner som vurderes til å være tilsvarende planer. Før arbeidet med lokale planer oppsummeres, skal rektor våren 2012 ha en gjennomgang av fag- og årsplaner.

Det kom ellers frem i intervju at fagplanene er nye for skoleåret. Dokumenterte fagplaner, matematikk og norsk 1.- 4. klasse og kunst og håndverk og naturfag 5.-7. klasse, inneholder operasjonaliserte kompetansemål *eller* konkretisert undervisningsinnhold for å nå kompetansemålene fra LK06, og ser ut til å være bygd opp for å sikre progresjonen i fagene. I intervju pekes det på at det er viktig å se til at det ikke blir «overlapper eller hull» i elevenes kompetanse.

Det fremgår av innsendt dokumentasjon at Straumsnes oppvekstsenter ikke har en felles mal for årsplaner. I faget kunst og håndverk for 7. klasse, er årsplanen bygd opp på følgende måte: *Periode- område (hovedområde)- kompetansemål- oppgave*. Planen sier ikke noe om vurdering, men inneholder innholdselementer for undervisningen og arbeidsmåter i faget. I *Årsplan for naturfag 2011-2012* er oppbyggingen *Tid- Tema og emner- Kompetansemål- Fokus/Grunnleggende ferdigheter- Vurderingsform*. For begge planene fremgår det læringsmål under kategorien kompetansemål. I intervju sier lærerne at skolen ikke har en felles mal, men at årsplanene i fagene er ulike, men har likevel noen fellestrekk. Det fremgår i intervju at praksisen gjennom flere år har vært at hver lærer har laget planer for sitt/sine fag, men at det nå har oppstått et behov i kollegiet om å utarbeide en felles praksis (årsplanmal) og

samkjøring av planene på tvers (fagplaner). For det ene faget som har både fagplan og årsplan (Kunst og håndverk) fremgår en god sammenheng mellom disse, og til klassens ukeplan.

Rektor viser til at elevenes ukeplaner legges ut på skolens nettside (<http://www.tingvoll.kommune.no/artikkel.aspx?Mid1=241&AId=310&back=1&Mid2=279>). Ved fylkesmannens gjennomgang av ukeplanene på denne siden fremgår det at skolens mal er i bruk fra 1.- 10.trinn. Malen for skolens ukeplaner er delt inn i på følgende måte:

- *Overskrift:* Ukeplan for klasse ... /Uke ...
- *Del 1:* Oversikt over timeplan (med eventuelle endringer)
- *Del 2:* Tema og mål. Oversikt over fag med ukens tema og mål for læring
- *Del 3:* Lekseplan. Lekser og arbeidskrav i fagene

I tillegg til å ta stilling til hvorvidt rektor har rutiner for kvalitetsikring av planarbeidet ved skolen, skal dette tilsynet gjøre en vurdering av hvorvidt rektors rutiner er gode nok til å sikre at alle kompetansemålene på hovedtrinnet blir dekket innen hovedtrinnet. Det fremgår at rektor har satt av mye av fellestiden til arbeid på team. Teamene arbeider med fagplaner (progresjonsplaner) for hovedtrinn og årsplaner for hvert trinn. Planene blir lagt ut på felles område. Lærerne har ennå ikke fått tilbakemelding på planene, men rektor skal ha en gjennomgang av skolens fagplaner våren 2012.

I fagplanene blir det synliggjort at faglærerne på hovedtrinnene har foretatt en god samordning og fordeling av læringsmål på hvert årstrinn frem mot måloppnåelse i fagene i følge kompetansemålene i LK06. Et annet moment som fremgår gjennom intervjuer er at fagplanene inngår i kartleggingen av måloppnåelsen til den enkelte elev og at planene videre blir brukt for å tilpasse undervisningen.

Konklusjon

Fylkesmannens tilsyn med lokalt arbeid med læreplaner har avdekket at Straumsnes oppvekstsenter kan dokumentere at skolen har felles maler for fagplaner og ukeplaner. Disse er å regne som tilsvarende planer jamfør minimumskrav tilsynet har satt på dette området. Det kommer dessuten frem i intervju at skolen er inne i en prosess i forhold til arbeidet med årsplaner som utarbeides med bakgrunn i fagplanene. Det fremgår også av dokumenterte planer en noe ulik forståelse av malene i kollegiet. Fylkesmannen anbefaler derfor en klargjøring av forståelsen av f.eks. læreplankategorier som kompetansemål, innhold, arbeidsmåter og vurdering⁸.

På skolen arbeides det aktivt for at alle kompetansemålene på hovedtrinnet blir dekket. Det foregår en samordning mellom kolleger på høyere/lavere trinn om fordeling av kompetansemål eller til innholdet tilknyttet kompetansemål. Fylkesmannen vurderer skolens rutiner som gode nok til å oppfylle minstekravet da planene legges tilgjengelig for alle på skolens felles område og rektor kan kontrollere planarbeidet der. Vi er likevel usikre på om det er rutiner for kontroll av planene.

⁸ Se Veiledning til lokalt arbeid med læreplaner: <http://www.udir.no/Lareplaner/Veiledninger-til-LK06/Veiledning-i-lokalt-arbeid-med-lareplaner/Om-veiledningen/>

3.2.3 Innholdet i lokale planer (årsplaner)

Skolene skal utarbeide lokale læreplaner (årsplaner eller tilsvarende periodeplaner) som tilrettelegger for undervisning i henhold til prinsipper og mål i LK06, jf. oppl. § 2-3 fjerde ledd og forskriften §§ 1-1 og 3-1 fjerde ledd⁹. Kunnskapsløftet stiller store krav til det lokale læreplanarbeidet. Skolen har tradisjonelt både hatt frihet til å tolke og omforme planene etter lokale og individuelle hensyn. Regionalt og lokalt planleggings- og utviklingsarbeid er heller ikke noe nytt, på 1980-tallet ble lokalt planleggingsarbeid for alvor satt på dagsorden ved at innføringen av målstyring krevde nye desentraliseringsstrategier. Det arbeidet som Kunnskapsløftet pålegger lokale nivå er likevel langt mer omfattende og grunnleggende enn tidligere. Årsaken er at Kunnskapsløftet ikke angir betingelsene for undervisningen, men mål på elevenes kompetanse og ferdigheter. Kompetansemålene kan være generelle og vage, og må operasjonaliseres. Kompetansemålene gir mål *for* læring, ikke mål *på* læring.¹⁰ Skolen skal lage den struktur for opplæringen som LK06 ikke gir. Denne strukturen skapes gjennom å knytte resultatmål til et innhold, det vil si hva skal en lære når. Målet med strukturen i undervisningen er å danne en progresjon, en rød tråd, i lærestoffet. Denne skal skolen selv utforme gjennom det lokale arbeidet med læreplaner.

Rettslige krav

Skolen skal ha årsplaner eller tilsvarende periodeplaner for fagene hvor:

- kompetansemålene er brutt ned/operasjonalisert i læringsmål eller tilsvarende beskrivelser av hva elevene skal kunne eller mestre, det vil si mål *for* læring,
- læringsmålene er knyttet til et undervisningsinnhold
- kjennetegn på ulik grad av måloppnåelse er beskrevet, det vil si mål *på* læring, ikke nødvendigvis for alle kompetansemål, men i alle fall for grupper av kompetansemål.

Dokumentasjon og vurdering

Tilsynets krav til dokumentasjon på dette punktet er jamfør rapportens punkt 3.2.2 - Rektors organisering av det lokale planarbeidet.

Straumsnes oppvekstsenter har sendt inn etterspurt årsplan i kunst og håndverk og naturfag for 7. klasse, og en tilsvarende plan i norsk: *Sirkel-norsk for 1.- 4. klasse*. Det er også sendt inn dokumentasjon på tilsvarende planer i form av fagplaner (progresjonsplaner) for hovedtrinna i matematikk og norsk 1.- 4. klasse og naturfag og kunst og håndverk 5.- 7. klasse. Det er også sendt inn *Språk- og leseplan Straumsnes skole 2011- 2012*. Planen *Språk-*

⁹ § 2-3 fjerde ledd: "Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringa i samsvar med læreplanar gitt etter lova her. Rektor skal organisere skolen i samsvar med første leddet og forskrifter etter tredje leddet og i samsvar med § 1-1 og forskrifter etter § 1-5."

Forskriften § 1-1: "I grunnskolen skal opplæringa vere i samsvar med Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Læreplanverket for Kunnskapsløftet omfattar den generelle delen av læreplanen, prinsipp for opplæringa, læreplanane for faga og fag og timefordelinga."

Forskriften § 3-1 fjerde ledd: "Det skal vere kjent for eleven, læringen og lærekandidaten kva som er måla for opplæringa og kva som blir vektlagt i vurderinga av hennar eller hans kompetanse. Det skal og vere kjent for eleven kva som er grunnlaget for vurdering og kva som blir vektlagt i vurdering i orden og atferd".

¹⁰ Sivesind, K. et.al. (2011). Kunnskap og læringsambisjoner for ungdom i seks land. Utdanningsdirektoratet.

og leseplan for Straumsnes skole fremstår som en plan for lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag. I språk- og leseplanens punkt 9. Skolens plansystem, vises det til skolens fagplaner, blant annet til: «*lokal læreplan med fokus på konkrete læremidler og læringsmål*» og til halvårsplaner som «*utarbeides etter kunnskapsløftet og fagplanene og gir en oversikt over hvert enkelt skoleår, delvis ny fra år til år, avhenger av læreverk, sammensetning av klasser.*» Språk- og leseplanen er ikke knyttet til kompetansemålene i norsk og er derfor ikke å anse som en årsplan eller tilsvarende i følge LK06, men kan vurderes til å gi en del føringer i forhold til metodikk, testing, innholdsmoment og arbeidsmåter.

Fylkesmannen ser at arbeidet med planer er i gang og at skolen er inne i en prosess når det gjelder utarbeidelsen av lokale planer. Det er viktig at en starter med å skape en felles forståelse i kollegiet over hvordan maler skal forstås og brukes. I LK06 har de forskjellige fagenes kompetansemål ulikt detaljeringsnivå knyttet til fagets egenart og i særlig grad gjelder dette henvisninger til innholdsmomenter knyttet til kompetansemålene.

Læringsmål

Fagplanene for norsk 1.- 4. klasse er sammensatt av en blanding av operasjonaliserte kompetansemål/læringsmål og innholdsmoment. Straumsnes skoles fagplan i norsk ser ut til å ha sammenheng med planen Sirkel-norsk (Nylund-modellen) 1.- 4. klasse. Sirkel-norsk er et metodisk og innholdsbeskrivende plandokument for hovedtrinnet 1.- 4. klasse, der en gjør greie for organiseringen av elevstasjoner som brukes i norskundervisningen. En anbefaling er å gjøre koblingen til kompetansemålene i LK06 tydeligere.

Den innsendte fagplanen i matematikk 1.-4. klasse inneholder læringsmål med progresjon for hvert av de tre første trinnene, som ser ut til å dekke kompetansemålene etter 4.klasse. Et eksempel på slik progresjon finner man i skolens fagplan for matematikk 1.- 4.klasse innenfor hovedområdet *tall*:

- 1.klasse: «Mengdeforståelse opp til 10.»
- 2. klasse: «Forstå plassverdisystemet for hele tall opp til 20.»
- 3.klasse: «Forstå plassverdisystemet for hele tall opp til 100.»
- 4.klasse: Det er ikke utarbeidet plan for 4. klasse

Det kan se ut til at fagplanen for matematikk og årsplanen for naturfag 7.klasse er utarbeidet med bakgrunn i et læreverk. Dette kommer også frem i intervju der det sies at læreverk er ofte styrende i fagene. Dette vil si at en må sørge for at læreverket innehar nødvendig progresjon i læringsmål og innholdsmomenter sett i forhold til kompetansemålene i LK06.

Når det gjelder fagplanen i kunst og håndverk for 5. -7. klasse er dette en fagplan bygd opp rundt fagets hovedområder i LK06: *Visuell kommunikasjon – design - kunst - arkitektur*. Målene i denne planen fremstår som en blanding av læringsmål, innholdselement og arbeidsmåter. I tillegg til fagplan for hovedtrinnet i kunst og håndverk er det også sendt inn en periodisert årsplan for kunst og håndverk 7. klasse. Denne er delt inn i kategoriene *tid-hovedområde – kompetansemål – oppgave*. Denne planen ser ut til å være en konkretisering av fagplanen for hovedtrinnet. I årsplanen går en nærmere inn og beskriver konkrete læringsmål knyttet til det enkelte kompetansemål. Kategorien *oppgave* beskriver innhold/arbeidsmåte knyttet til læringsmålet.

Skolen sendte inn mal for ukeplan og viste til skolens nettside for eksempel på ferdige ukeplaner. Som eksempel på god og gjennomgående bruk av lokale læreplaner (LK06-

fagplan- årsplan- ukeplan) kan det nevnes at det i ukeplan for uke 47 for elevene i 7. klasse blir vist til ukas læringsmål i kunst og håndverk, dette læringsmålet er identisk med periodens læringsmål i følge årsplan i kunst og håndverk og som man gjenfinner i fagplanen som er bygd på kompetansemål i LK06.

Innhold

Ut i fra innsendte planer fra Straumsnes skole fremgår det at det er ulik tilnærming til kravet om innhold i de lokale planene. Som tidligere nevnt inneholder fagplan for kunst og håndverk del innholdsmoment som viser god sammenheng med årsplanen og elevenes ukeplan.

Undervisningsinnholdet i faget er konkretisert. I dokumenterte planer for norskfaget ved Straumsnes skole gjør planene godt greie for undervisningsinnholdet. Fagplanen for norsk 1.- 4. klasse er en oversikt over undervisningsinnholdet i faget knyttet til hovedområdene til faget. Når det gjelder planen Sirkel-norsk 1.- 4. klasse omhandler denne også innhold og er utfyllende i forhold til fagplanen og arbeidsmåter i faget. En må likevel igjen påpeke at det er viktig at innholdet fremstår som en konkretisering av hvordan en skal nå kompetansemålene, og at denne koblingen til LK06 blir tydeliggjort.

Kjennetegn på måloppnåelse

I følge forskrift til opplæringsloven § 3-1 femte og sjette ledd blir det gjort klart at *”Det skal vere kjent for eleven, læringen og lære kandidaten kva som er måla for opplæringa og kva som blir vektlagt i vurderinga av hennar eller hans kompetanse.”* I tillegg til at eleven har rett til å bli gjort kjent med hva han eller hun blir vurdert i forhold til, er kjennetegn på måloppnåelse også et verktøy for læreren. Dette både i forhold til vurdering av den enkelte elevs individuelle måloppnåelse sett i forhold til læreplanmål, eller for å kunne evaluere og tilpasse egen undervisning i forhold til gruppens måloppnåelse. Kjennetegn på måloppnåelse er også et redskap for å kvalitetssikre elevens underveisvurdering og ikke minst, å gi eleven et verktøy til bruk i egenvurderingen.

I redegjørelsen fra skoleeier Tingvoll kommune, blir det opplyst at arbeidet med elevvurdering knyttet til kompetansemål; mål *på* læring, er en utfordring for skolene i Tingvoll, og det er ikke lagt føringer fra skoleeiers side for dette arbeidet. Når det gjelder hvorvidt Straumsnes skole i sine planer arbeider med å utarbeide/har utarbeidet kjennetegn på måloppnåelse; mål *på* læring, finner fylkesmannen i skolens virksomhetsplan følgende under utviklingsmål for 2011- 2012: «Vi skal jobbe systematisk med elevvurdering på Straumsnes oppvekstsenter avd. skole». Det fremgår av planen at ønsket resultat av dette arbeidet er at «Vurderingskriterier og mål for opplæringen synliggjøres i undervisningsopplegg og ved skolevandring» og at «Utviklingssamtalene fokuserer på oppnådd kompetanse og er fremoverrettet». I påkrevd dokumentasjonen i forbindelse med tilsynet finner fylkesmannen ikke at det er skriftlige planer knyttet direkte til vurderingskriterier eller utarbeiding av kjennetegn på måloppnåelse. Det fremgår derfor at dette arbeidet ennå er på planstadiet. En ser tilløp til en bevisstgjøring i forhold til et slikt arbeid og i tillegg blir det lagt et grunnlag i andre planer som f. eks. i fagplaner med læringsmål. Det kommer frem i intervju at fagplanene har en funksjon i forhold til kartlegging av ulike elevers individuelle evner og progresjon i forhold til fagmål på gitt trinn. Videre blir det pekt på at en ikke forventer at alle elever i en klasse oppnår full måloppnåelse. Det må være rom for ulik grad av måloppnåelse innenfor en klasse. Det ser ut til at det er en prosess i gang når det gjelder kjennetegn på måloppnåelse og det anbefales at skolen fortsetter arbeidet med å utarbeide slike.

Konklusjon

Straumsnes oppvekstsenter har lokale planer/årsplaner som kan være egnet til å tilrettelegge for undervisning i henhold til prinsipper og mål i LK06 jamfør oppl. § 2-3 fjerde ledd og forskriften §§ 1-1 og 3-1 fjerde ledd. Ut i fra dokumentasjon fremgår det at skolen er i gang med et systematisk arbeid med operasjonalisering av kompetansemålene i LK06, et systematisk arbeid når det gjelder å konkretisere undervisningsinnholdet og arbeidsmåter i de ulike fagene. Det går ikke frem av dokumentasjonen at det er skriftliggjorte planer knyttet til kjennetegn på måloppnåelse.

3.2.4 Skolebasert vurdering

Skolene skal gjennomføre skolebasert vurdering hvor måloppnåelse i henhold til læreplanfestede mål blir vurdert, jf. forskriften § 2-1.

Rettslige krav

- Det skal være en skriftlig vurdering.
- Det skal gjennomføres jevnlig vurderinger, minimum hvert år.
- Vurderingen skal omhandle skolens arbeid når det gjelder organisering, tilrettelegging og gjennomføring av undervisning.
- Vurderingen skal omhandle hvorvidt skolens arbeid medvirker til å nå målene i LK06, det vil si i det minste si en vurdering av måloppnåelse (nasjonale prøver/kartlegginger/eksamen o.l.), sett i sammenheng med analyser av skolens undervisnings- og læringsarbeid.
- Involverte parter ved skolen skal delta i analyse- og konklusjonsarbeidet, det vil si at ikke bare skoleledelsen, men også lærerne eller representanter for lærerne må delta gjennom å analysere resultater og utforme tiltak.
- Alle konklusjoner skal skriftliggjøres og kommuniseres til involverte parter og til skoleeier som grunnlag for beslutninger om oppfølgings- og utviklingstiltak.

Dokumentasjon og vurdering

I varsel om tilsyn med skolebasert vurdering ble det etterspurt følgende dokumentasjon fra Straumsnes oppvekstsenter:

Skolens rutiner for gjennomføring av skolebasert vurdering. Dette innebærer beskrivelser av hvordan skolen driver skolebasert vurdering (hyppighet, temaer, deltakelse, rapporteringsrutiner, oppfølging m.m). Vi ber også om at skolen eksemplifiserer ved å legge ved rapporter eller resultater av skolebaserte vurdering.

I dokumentasjonen fra skoleeier og Straumsnes oppvekstsenter er følgende dokumenter relevante:

- **Redegjørelse fra skoleeier:**
 - Skolebasert vurdering- Tingvoll kommunes system for oppfølging av skolene i iht. § 13-10 i opplæringsloven

- **Redegjørelse fra Straumsnes oppvekstsenter:**

- *Statlig tilsyn januar 2012 – Skolebasert vurdering*

i tillegg til dokumentene:

- *Ståstedsanalyse 2009– vurdering av kvalitet i leseopplæringen i alle fag*
- *Språk- og leseplan Straumsnes skole 2011*
- *Virksomhetsplan 2011- 2015(ettersendt)*

I innsendt dokumentasjon fra skoleeier, *Skolebasert vurdering- Tingvoll kommunes system for oppfølging av skolene i iht. § 13-10 i opplæringsloven* finner man oppsettet *Prosedyrer for oppfølging av resultater*. Dette dokumentet inneholder følgende kategorier:

Prøve/undersøkelse – oppfølging - frekvens – tidsfrist - ansvar. Resultatene som skal følges opp i følge prosedyrene er elevundersøkelsen, foreldreundersøkelsen, kartleggingsprøver, nasjonale prøver, eksamen, ekstern vurdering og tilstandsrapport. En finner ikke skriftlig dokumentasjon på at disse prosedyrene for oppfølging er tatt i bruk på skolen.

Fra Straumsnes skole fikk fylkesmannen ettersendt skolens virksomhetsplan for perioden 2011- 2012. Denne planen gjør greie for sentrale og lokale føringer virksomheten baserer sitt planarbeid på. Virksomhetsplanen er bygd opp av to deler; en langsiktig strategidel og en årlig tiltaksdel. I den årlige tiltaksdelen av skolens virksomhetsplan: «*Hva gjør vi i 2011/2012*» - er arbeidet med å oppnå utviklingsmålene delt inn i tre kategorier: «*Dette skal vi oppnå*», «*Oppnås ved å*» og «*Resultater*». Det er også lagt inn element som skal inngå i den skolebaserte vurderingen i punktet «*Hvordan vet vi at vi lykkes?*».

I redegjørelsen fra Straumsnes oppvekstsenter avd. skole skriver rektor at det ble foretatt en ståstedsanalyse i 2009, men at denne ikke er fulgt opp. Dette ble verifisert i intervju med lærerne som peker på at det er uklart for dem hva som kom ut av denne undersøkelsen, annet enn at det ble laget en handlingsplan for forbedring som av ulike grunner viste seg vanskelig å gjennomføre. Det pekes også på en SWOT-analyse våren 2011 som hadde fokus på arbeidsmiljø, men som i følge rektors redegjørelse ble «*mye mer enn det*». Denne SWOT-analysen er ikke vedlagt i dokumentasjonen fra skolen. Rektor skriver videre at de fikk hjelp til oppfølging av analysen av Midtnorsk HMS-senter, og at det er startet et arbeid med å lage en handlingsplan i etterkant. Påbegynt handlingsplan er ikke vedlagt dokumentasjonen. Rektor skriver videre i sin redegjørelse at metodikken i analyse- handlingsplan vil bli brukt videre til å se på «*måten vi underviser på*».

Skolens egenvurdering må bygge på mer enn en løpende og muntlig evaluering av daglig drift. Det fremkommer av tilsynet at rektor legger frem resultatene fra kartlegginger av typen nasjonale prøver, elevundersøkelsen osv. for lærerne i fellestida/ personalmøter. Resultatene blir i denne felles gjennomgangen til en viss grad brukt til å sammenligne seg med andre skoler, og i noe mindre grad brukt til oppfølging og justering av opplæringen. Det blir også vist til eksempel på bruk av kompetansemåla i læreplanen som utgangspunkt for vurdering av resultat ved nasjonale prøver. I den grad resultatene blir brukt til egnevaluering ved skolen foregår dette som oftest på teamnivå. Teamene er organisert etter hovedtrinn: småskoletrinnet, mellomtrinnet og ungdomstrinnet. Rektor oppfordrer teamene til å drøfte resultatene og eventuelt foreslå/gjøre endringer. Disse teamene oppsummerer og drøfter tiltak for elever som måtte trenge dette. Det er ikke fremlagt skriftlig dokumentasjon, og i intervju fremkommer det at det ikke praktiseres skriftlig rapportering på dette arbeidet.

På spørsmål fra fylkesmannen om vurderingsresultatene har ført til endringer i skolens organisering og opplæringsarbeid fremkommer eksempel på at det er gitt føringer om eventuelle tiltak og tilpassinger. I særlig grad gjelder dette de elevene som ligger på topp eller på bunn. Dette har i etterkant av undersøkelser ført til et økt fokus på kartlegging og trykk i forhold til særlig de svake elevene. Dette har ført til tiltak som lærerforsterkning av klasser.

Et krav til arbeidet med skolebasert vurdering er at involverte parter ved skolen må delta i analyse- og konklusjonsarbeidet. Der vil si at ikke bare skoleledelsen, men også at lærerne eller representanter for lærerne må delta i arbeidet med å analysere resultater og utforme fokusområder og tiltak. Som nevnt tidligere fremgår det av dokumentasjonen at ledelsen på skolen foretar informasjonsarbeid knyttet til resultater på kartlegginger osv. Det fremgår også at disse resultatene blir analysert på teamnivå, og at det er eksempel på at det blir satt inn tiltak. Tilsynet har ikke fått dokumentert referater fra teammøter, men det fremgår fra intervjuer at det blir ført slike.

Vesentlige konklusjoner skal skriftliggjøres og kommuniseres til involverte parter og til skoleeier som grunnlag for beslutninger om oppfølgings- og utviklingstiltak. Det må derfor påpekes at det er en svakhet knyttet til skolens arbeid med skolebasert vurdering ved at det ikke er utarbeidet rutiner for skriftlig rapportering mellom de ulike nivåene. Mangel på en slik systematisk kommunikasjon mellom ledelse og lærere kan føre til at nødvendige tiltak og evalueringer når det gjelder skolens organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen blir mangelfull.

Konklusjon

Skolen har muntlige evalueringer av organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen, men det mangler en del på at vurderingsarbeidet fremstår som godt skriftlig kommunisert til alle impliserte parter. Skolens egenvurdering må bygge på mer enn en løpende og muntlig evaluering av daglig drift. På bakgrunn av gjennomgått dokumentasjon og intervju, er konklusjonen fra tilsynsgruppen at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole mangler skriftlige rutiner for jevnlig egenvurderinger. Fylkesmannen vurderer det skolebaserte vurderingsarbeidet som ikke tilstrekkelig til å oppfylle kravene etter forskriften § 2-1.

3.3 Arbeid med individuelle opplæringsplaner

3.3.1 Skolens plikter vedrørende enkeltvedtak om spesialundervisning

Elever som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av den ordinære undervisningen, har rett til spesialundervisning, jf § 5-1. Beslutningen om spesialundervisning skal fattes i *enkeltvedtaks* form, jf. oppl. § 5-3 første ledd smh. fvl. 2 første ledd litra b.

Enkeltvedtaket skal avgjøre om eleven har rett til spesialundervisning etter § 5-1 første ledd. Dersom eleven innvilges spesialundervisning, skal enkeltvedtaket ta stilling til hva som er et forsvarlig tilbud for den aktuelle eleven, jf. § 5-1 andre ledd. Enkeltvedtaket må for øvrig oppfylle de krav som stilles etter forvaltningsloven kap. III om saksbehandling ved enkeltvedtak.

Rettslige krav

Enkeltvedtaket må være skriftlig og inneholde:

- Begrunnelse for hvorfor eleven skal ha spesialundervisning
- Hvilket omfang spesialundervisningen skal ha, i form av tid
- Hvilket opplæringstilbud elevene skal ha, i form av prinsippene for innholdet i opplæringen (hvilke fag, om det åpnes for avvik fra LK06 i større eller mindre grad, mål), den organisatoriske gjennomføringen og eventuelle støttetiltak
- Informasjon om klageadgang.

Dokumentasjon og vurdering

I forhold til dette punktet, Skolens plikter i arbeidet med individuelle opplæringsplaner, ble Straumsnes oppvekstsenter bedt om å sende inn følgende dokumentasjon:

Alle enkeltvedtak, individuelle opplæringsplaner og halvårsrapporter for elever ved 3. og 7. trinn

Straumsnes oppvekstsenter har sendt inn følgende dokumenter :

- 3 stk. *Enkeltvedtak om tildeling av ressurser til spesialundervisning 2010-2011*
- 3 stk. *Rapporter om gjennomført spesialundervisning vår 2011*
- 3 stk. *Individuelle opplæringsplaner for høst 2011 (ettersendt)*
- 3 stk *Individuelle opplæringsplaner for høst 2012 (ettersendt)*

Straumsnes oppvekstsenter avd. skole utarbeider enkeltvedtak for elever som har fått tilrådt spesialundervisning. Denne oppgaven er delegert til rektor.

Enkeltvedtakene fattet på Straumsnes oppvekstsenter avd. skole gir en generell begrunnelse for hvorfor eleven skal ha spesialundervisning. De innsendte enkeltvedtakene er fattet for skoleåret 2010- 2011. Det er ikke sendt inn nye enkeltvedtak for skoleåret 2011- 2012. I intervju fremkommer det at det ikke blir fattet nye vedtak fra år til år, men at de gamle blir prolongert ut hovedsteget, med maksimal varighet i tre år. Fylkesmannen har ikke fått skriftlig dokumentasjon på slik prolongering av enkeltvedtak. Skolen ber om ny sakkyndig vurdering når det er overgang mellom hovedsteg. Enkeltvedtakene fra Straumsnes oppvekstsenter avd. skole angir spesialundervisningens omfang i årstimer og uketimer.

Det går ikke frem av enkeltvedtakene i hvilke fag elevene skal ha spesialundervisning, og klargjør med denne mangelen heller ikke eventuelle avvik fra ordinær læreplan. Som en følge av dette blir også omtalen av organiseringen av spesialundervisningen for utydelig. I de dokumenterte enkeltvedtakene fremgår eventuelle støttetiltak, som f. eks. ekstraressurs til gruppen.

Det vises i enkeltvedtakene til formuleringene «*PPT har vurdert elevens opplærings situasjon og beskrevet nødvendige tiltak som gir et forsvarlig opplæringsstilbud samt beskrevet målsetting for IOP.*» Dette blir en for utydelig formulering i enkeltvedtakene som skal danne grunnlag for de gjeldende elevers individuelle læreplan. I intervju blir det verifisert at det ikke fremgår av enkeltvedtakene hvorvidt elever ved skolen skal ha avvik fra kompetansemål i LK06, og det blir videre sagt at elever som mottar spesialpedagogisk undervisning følger kompetansemålene i læreplanen, men med tilpassinger. Som eksempel på en slik tilpassing blir nevnt eksempel på at en elev følger kompetansemålene i muntlige aktiviteter, men ikke i skriftlige. Dette er et klart avvik fra LK06 som skal fremkomme klart i både enkeltvedtak og i IOP. Det opplyses også at når det har vist seg at en elev har større behov enn det tilrådinga sier, settes det inn tiltak. I de dokumenterte enkeltvedtakene fremgår eventuelle støttetiltak som f. eks. ekstraressurs til gruppen, men fylkesmannen peker på at det på grunn av utydeligheten i forhold til hvilke fag elevene skal ha spesialundervisning i, og eventuelle avvik, blir omtalen av organiseringen av spesialundervisningen for utydelig.

Alle enkeltvedtakene fattet ved Straumsnes oppvekstsenter avd. skole gir informasjon om klageadgang.

Konklusjon

Straumsnes oppvekstsenter avd. skole utformer begrunnede enkeltvedtak for elever som får spesialundervisning. Enkeltvedtakene angir omfanget i tid. Det fremkommer av tilsynet at enkeltvedtakene fattet ved skolen er for utydelige i forhold til i hvilke fag elevene skal motta spesialundervisning i. Fylkesmannen ser heller ikke at enkeltvedtakene er tydelige i forhold til avvik fra ordinær læreplan i fagene eller den organisatoriske gjennomføringen av opplæringen.

3.3.2 Retten til individuell opplæringsplan

Det skal utformes individuelle opplæringsplaner (IOP) for alle elever med enkeltvedtak om spesialundervisning etter § 5-1, jf. oppl. § 5-5 første ledd.

Rettslige krav

Det skal utarbeides en ny IOP hvert år for alle elever med enkeltvedtak om spesialundervisning.

Dokumentasjon og vurdering

Gjennom dokumentasjon og intervju fremkommer det at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole utarbeider IOP hvert år for alle elever med enkeltvedtak om spesialundervisning. Det fremkommer også at kontaktlærer har ansvaret for å lage IOP, men at dette skjer i samarbeid med spesialpedagog.

Konklusjon

Straumsnes oppvekstsenter avd. skole utarbeider IOP hvert år i henhold til kravene i oppl. § 5-5 første ledd.

3.3.3 Særlig om klassens plan

IOP og vurderingen må ses i sammenheng med klassens plan, jf. forarbeidene til oppl. § 5-5. For å ivareta elevens helhetlige opplæringssituasjon, oppstilles krav om at IOP er samordnet med planen for den ordinære opplæringen, det vil si basisgruppens årsplan/halvårsplan. Det skal fremgå i hvilke fag og deler av et fag det skal gis spesialundervisning i, og i hvilke fag eller deler av et fag eleven skal følge planen for den ordinære undervisningen. Dette innebærer en avveining mellom hensynet til individuell tilpasning og inkludering, det vil si å vurdere hvilke aktiviteter og arbeidsmåter som kan gjøres integrert med klassen/basisgruppen, og når og hvor det er behov for større tilpasninger som ikke kan gjennomføres integrert i klassens innhold, aktiviteter og arbeidsmåter.

Rettslige krav

Den individuelle opplæringsplanen skal være samordnet med klassens periodeplan. Det vil si at det i IOP må fremgå/spesifiseres:

- I hvilke fag og deler av et fag det skal gis spesialundervisning
- I hvilke deler av faget eleven skal følge planen for den ordinære undervisningen.

Dette innebærer at det ikke er nok å spesifisere i IOP hvilke fag det skal gis spesialundervisning i. Jo større deler av den ordinære opplæringen i faget eleven kan inkluderes i, jo større vil behovet være for å spesifisere hvilke deler av faget det skal gis spesialundervisning i og i hvilke deler av faget eleven kan følge planen for den ordinære undervisningen. Dersom eleven skal ha all opplæring i et fag utenfor planen for den ordinære undervisningen, kan det være nok å spesifisere dette i IOP.

Dokumentasjon og vurdering

Dette punktet må sees i sammenheng med punkt 1.2.1 som omhandler skolens plikter vedrørende enkeltvedtak om spesialundervisning og dokumentasjonen som listet opp der.

Enkeltvedtakene som er fattet på Straumsnes skole er som tidligere nevnt utydelige da det ikke fremkommer i hvilke fag elevene skal motta spesialundervisning. Dette forplanter seg videre til IOPene som heller ikke er tydelige i forhold til hvilke fag/ deler av fag eleven skal ha spesialundervisning i. Dette til tross for at det i IOPer kommer frem i *Problembeskrivelse med info om tiltak som er i gang* at spesialundervisningen for enkelte elever er fagspesifikk. En ser eksempel på at spesialundervisningen er «ute av klasse» i del av fagene (norsk, matematikk og engelsk). Det må gå frem av enkeltvedtak og IOP hvordan dette praktisk skal organiseres, og i hvilke fag/deler av et fag dette gjelder. Se Utdanningsdirektoratets *Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning*¹¹ punkt 6.7.1.4.

Det fremgår av intervju at det er lærere og spesped-lærer som skal stå for samordning av undervisning etter klassens plan og IOP. Som det kommer frem av de rettslige kravene i tilsynet skal IOP være samordnet med klassens periodeplan eller tilsvarende. Det kan leses ut fra enkeltvedtak og IOP at skolen legger opp til at mest mulig av opplæringen skal skje i klasse, med tilpassinger og forsterkninger. Når en ser nærmere på IOPer er det likevel slik at det i enkelte av målene som fremkommer er snakk om langt mer enn tilpassninger av kompetansemål, og at elever får opplæring i deler av faget ute av klassen. Det fremkommer i IOP avvik fra kompetansemål i LK06 uten at det er åpnet for slike avvik i vedtaket. Det er i slike tilfeller svært viktig at det kommer frem samordning med klassens plan. Mangler det en slik samordning kan dette føre til en manglende helhet i elevens opplæring.

Konklusjon

Straumsnes oppvekstsenter utarbeider individuelle opplæringsplaner, men det er uklart hvilke fag eleven skal ha spesialundervisning i, og om eleven skal ha spesialundervisning i hele faget eller i deler av faget og hvordan undervisningen er organisert. Som en følge av dette fremgår det heller ikke hvordan skolen samordner elevens individuelle opplæringsplan med klassens plan i henhold til krav som kan utledes fra oppl. § 5-5 første ledd.

3.3.4 Innholdet i de individuelle opplæringsplanene

De individuelle opplæringsplanene skal utarbeides i samsvar med LK06, på lik linje med kravene til tilrettelegging av ordinært tilpasset opplæring, jf. § 5-5. En IOP skal dermed for hvert fag som det etter vedtaket skal gis spesialundervisning i, angi mål og innhold for skoleåret og fordele innholdet utover året. Det fremgår av forarbeidene¹² at målene og innholdet skal være tydelig relatert til LK06. Målene og innholdet i undervisningen må derfor være tilstrekkelig konkretisert til å kunne vurderes i en halvårsrapport og tydeliggjøre avvik fra læreplanen.

Rettslige krav

- IOP må være utformet på bakgrunn av mål og hjelpetiltak i enkeltvedtaket. Det er ikke adgang til å fastsette andre mål og hjelpetiltak i IOP enn det som kan utledes av enkeltvedtaket. Dersom

¹¹ http://www.udir.no/Regelverk/artikler_regelverk/Spesialundervisning/

¹² Ot.prp. nr. 46 (1997-98)

kompetansemålene i den individuelle opplæringsplanen fraviker fra målene i LK06, må dette for eksempel være begrunnet i enkeltvedtak.

- Den individuelle opplæringsplanen må omfatte samtlige fag det er vedtatt å gi spesialundervisning i.
- Den individuelle opplæringsplanen må inneholde: operasjonaliserte kompetansemål (læringsmål eller tilsvarende), innhold/lærestoff tilknyttet målene, kjennetegn på måloppnåelse (mål *på* læring) og plan for organisering.

Dokumentasjon og vurdering

Det fremgår av dokumentasjonen at elever med spesialundervisning får samme timetall i faget som andre elever. Enkeltvedtak og IOP må sees i sammenheng: enkeltvedtaket skal danne grunnlag for, og være avgjørende, for innholdet i IOP. Det er ikke anledning til å komme med mål og hjelpetiltak i IOP som ikke er utledet direkte fra enkeltvedtaket.

Det opereres med hovedmål, delmål og tiltak i de individuelle opplæringsplanene fra skolen. Selv om planene som nevnt er utydelige i forhold til fag og fra kompetansemål i LK06, er selve oppbyggingen god og det defineres læringsmål/delmål ut i fra hovedmål. Når det gjelder punktet tiltak som sier mer om innhold og arbeidsmåter er det forskjeller fra fag til fag i spesifisering av lærestoffet. En IOP er en individuell læreplan der det i likhet med klassens planer skal defineres læringsmål, innhold, arbeidsformer og plan for organisering. Målene i de individuelle opplæringsplanene må formuleres på en slik måte at de er målbare. Elevene skal kjenne til måla for opplæringen og hva som er grunnlaget for vurderingen av kompetanse. Dette vil si at en skal utarbeide kjennetegn på måloppnåelse/vurderingskriterier.

Konklusjon

Straumsnes oppvekstsenter avd. skole sørger for at elever med spesialundervisning får samme timetall i fagene som andre elever. Fylkesmannen finner at skolen oppfyller minimumskravene i forhold til at mål og hjelpetiltak er utledet av enkeltvedtaket, men viser til at enkeltvedtakene er utydelige i forhold til i hvilke fag og deler av fag det skal gies spesialundervisning i.

De individuelle opplæringsplanene inneholder hovedmål. Disse er i ulik grad knyttet til kompetansemål i fagene etter LK06. Hovedmålene er operasjonalisert i flere delmål/læringsmål og i ulike tiltak som i varierende grad konkretiserer innhold/lærestoff tilknyttet målene. Planene inneholder ikke kjennetegn på måloppnåelse, men sier noe om organisering.

3.3.5 Sammenheng mellom IOP og halvårsvurdering

Skolen skal utarbeide halvårlige oversikter over opplæringen til elever med spesialundervisning, jf. oppl. § 5-5. Vurderingen skal foretas med bakgrunn i IOP.¹³ IOP skal dermed være tilstrekkelig konkret til at den lar seg vurdere.

Rettslige krav

- Det skal utarbeides en vurderingsrapport hvert halvår for alle elever som har vedtak om spesialundervisning.
- Vurderingen skal henvise konkret til målene som er satt i opplæringsplanen og knyttes til de fastsatte kriteriene for måloppnåelse.
- Vurderingen skal gi retning til det videre arbeidet, det vil si gi konkrete innspill til hvilke tiltak en kan videreføre og hvilke som bør endres.

Dokumentasjon og vurdering

Av dokumentasjon og intervjuer ser det ut til at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole utarbeider halvårlige vurderingsrapporter for alle elever som har vedtak om spesialundervisning.

Fylkesmannen vil påpeke at det i dokumentasjonen fremkommer eksempel på faglig godt vinklede halvårsrapporter. I dette ligger det at rapporteringen peker fremover og gir retning for revisjon av IOP. Halvårsrapportene er til dels konkret knyttet til målsettinger/læringsmål som er satt for elevenes opplæring i IOP, og hvorvidt målene er nådd eller eventuelt ny vinkling for videre arbeid. Halvårsrapporteringen er bygd på tre kategorier i malen: Delmål- Gjennomførte tiltak, jfr. opplæringsplanen- Evaluering av delmål. Det henvises punktvis til målsettinger i IOP og tiltak det er arbeidet med. Dette viser en systematisk oppbygging som kan danne grunnlag for helhet og sammenheng i elevens opplæringstilbud.

I halvårsrapportene fra fagene er det som nevnt lagt opp til en vurdering av elevens utvikling og forslag til videre opplegg. De individuelle opplæringsplanene bærer liten preg av revidering etter halvårsvurdering.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannen finner at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole oppfyller tilsynets krav og utarbeider halvårlige rapporter over opplæringen til elever med spesialundervisning, jf. oppl. § 5-5. Vurderingen henviser til målene satt i IOP, og gir retning til det videre arbeidet, i form av konkrete innspill til hvilke tiltak en kan videreføre og hvilke som bør endres i ny IOP. N

¹³ Ot.prp. nr. 46 (1997-98) merknad til § 5-5 annet ledd

4 Pålegg om endring

På bakgrunn av slik det går fram av kapittel 3 gir Fylkesmannen slikt pålegg:

Skoleeiers plikter i forbindelse med det lokale arbeidet med læreplanen

Skoleeiers system for å sikre lovmessig lokalt arbeid med læreplanene (LK06)

1. Tingvoll kommune skal sikre at alle kommunens skoler driver lokalt arbeid med læreplanene som sikrer oppfyllelse av LK06. Tingvoll kommune skal i den forbindelse:
 - a. Etablere rutiner for å skaffe informasjon om skolenes lokale arbeid med læreplanene.
 - b. Etablere rutiner for å kvalitetssikre innholdet i lokale læreplaner slik at de kan gjennomføre tiltak der rapporteringen eventuelt avdekker manglende kvalitet på eller bruk av de lokale læreplanene.

Skoleeiers rutiner for å påse at skolebasert vurdering blir gjennomført

2. Tingvoll kommune skal påse at skolene i kommunen jevnlig vurderer organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringa i forhold til måloppnåelsen fastsatt i LK06. Tingvoll kommune skal i den forbindelse:
 - a. Se til at det i kommunens forsvarlige system etter opplæringslovens § 13-10 andre ledd, også inngår rutiner for å vurdere om skolene gjennomfører skolebasert vurdering i samsvar med forskriftenes § 2-1. Videre skal kommunen se til at det gjennomføres tiltak der kontroll avdekker praksis som ikke tilfredsstillende kravene i regelverket.

Kvalitetssikre den planlagte fag- og timestfordelingen

3. Tingvoll kommune skal sikre at skolene i kommunen fordeler fag- og timer i henhold til regelverket. Tingvoll kommune skal i den forbindelse:
 - a. Se til at det i kommunens forsvarlige system etter opplæringsloven § 13-10 andre ledd, også inngår rutiner for å sikre at fag- og timestallsfordelingen oppdateres og iverksettes i tråd med regelverket.

Skolens plikter i forbindelse med det lokale arbeidet med læreplanen

Planlagt fag- og timestfordeling ved skolen

1. Tingvoll kommune skal sørge for at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole har fag- og timestfordelingsplaner som ivaretar kravene i læreplanen. Tingvoll kommune må i denne forbindelse se til at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole:
 - a. Utarbeider fag- og timestfordeling som for hvert hovedtrinn samsvarer med timestallet som er satt for hvert fag i den sentralt gitte læreplanen.

Innholdet i lokale planer (årsplaner eller tilsvarende)

2. Tingvoll kommune skal sørge for at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole har årsplaner eller tilsvarende periodeplaner for fagene hvor kompetansemålene er brutt ned/operasjonalisert i:
 - a. kjennetegn på ulik grad av måloppnåelse, det vil si mål *på* læring, ikke nødvendigvis for alle kompetansemål, men i alle fall for grupper av kompetansemål.

Skolebasert vurdering

3. Tingvoll kommune skal sørge for at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole gjennomfører skolebasert vurdering i samsvar med forutsetningen i forskriften § 2-1 – andre ledd. Tingvoll kommune må i denne forbindelse se til at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole:
 - a. utarbeider skriftlige rutiner for egenvurdering, herunder en systematisering av rutiner for analyse og konklusjonsarbeid.
 - b. gjennomfører jevnlige vurderinger knyttet til måloppnåelse sett i sammenheng med analyser av skolens opplæringsarbeid. Med andre ord en vurdering av prosessene som har skapt resultatene.
 - c. Skriftliggjør og kommuniserer konklusjoner til involverte parter og til skoleeier som grunnlag for beslutninger om oppfølgings- og utviklingstiltak.

Skolens arbeid med individuelle opplæringsplaner

Skolens plikter vedrørende enkeltvedtak om spesialundervisning

1. Tingvoll kommune skal sørge for at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole fatter enkeltvedtak om rett til spesialundervisning i samsvar med forvaltningsloven. Tingvoll kommune skal i denne forbindelse se til at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole:
 - a. I enkeltvedtak om spesialundervisning tydelig angir i hvilke fag det åpnes for avvik fra LK06 i større eller mindre grad.
 - b. I enkeltvedtak om spesialundervisning tydelig angir tiltak som avviker fra elevens ordinære rettigheter etter opplæringslov med forskrifter, som for eksempel alternative opplæringsarenaer.

Særlig om klassens plan

2. Tingvoll kommune skal sørge for at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole samordner IOP med klassens periodeplan. Tingvoll kommune skal i denne forbindelse se til at Straumsnes oppvekstsenter avd. skole lager rutiner for å utarbeide individuelle opplæringsplaner hvor det fremgår i hvilke fag og deler av et fag det skal gis spesialundervisning og hvilke deler av faget eleven skal følge planen for den ordinære undervisningen.

5 Kartlegging

Intervjuene innbefattet noen kartleggingsspørsmål. Disse inngår ikke som en del av lovlighetskontrollen, men som et grunnlag for å få bredere informasjon og forståelsesgrunnlag for tematikken knyttet til lokalt arbeid med læreplanene. Følgende punkt oppsummerer resultatene av kartleggingsdelen:

- **Erfaringer med læreverkene – er det samsvar mellom læreverk og læreplan?**

Lærerne på Straumsnes oppvekstsenter avd. skole har lang erfaring med de fleste valgte læreverkene, da de ikke har innført særlig mange nye verk de siste 5 årene. Ikke alle fag er dekket opp med eget læreverk som svarer til kunnskapsløftets kompetansemål. De fleste verk godt samsvar mellom plan og verk, men ikke alle verk er tilpasset de enkelte klassers spennvidde i nivå. De fleste verk viser referanser, men mest læreveiledningene.

- **Spørsmål om tiltak for å heve kompetansen i lokalt arbeid med læreplaner:**

Lærerne på Straumsnes oppvekstsenter avd. skole har lang erfaring med de fleste valgte læreverkene, da de ikke har innført særlig mange. I det lokale arbeidet har det vært gjort lite for å heve kompetansen i læreplanarbeid med lokale læreplaner.

- **Spørsmål om læreplanen har endret måten en jobber på som lærer:**

LK06 har endret noe på undervisningsmetoder og innhold. Læreverkene legger mer til rette for individuell planlegging, arbeidet med kompetansemålene er mer individbasert og ikke trinnbasert.

- **Spørsmål om læreplanens funksjon som arbeidsverktøy:**

Ja. Våre fagplaner og læreverk er utarbeidet etter læreplanen.

- **Spørsmål om læreplanens relevans, omfang og nivå:**

Norsk og matte 3. klasse: Relevansen er ok, men for lite drill og spissing av ferdigheter. Omfanget virker ok. Nivået er også jevnt ok, men må spisse og drille med tilpassede oppgaver.

Naturfag 7. klasse: Relevansen er OK og møter dagens samfunn. Omfanget er greit og gir rom for lokal tilpassing. Nivået passer, men krever tilpassing for elever med lærevansker.

- **Spørsmål om kompetansemålene i faget er egnet som grunnlag for vurdering:**

Ja. Gjelder alle vurderte fag i tilsynet.

- **Spørsmål om hva som er de konkrete utfordringene knyttet til læreplanen i faget nå:**

Norsk og matte 3.klasse: Læreplanen er vel omfattende og gir ikke nok tid for 3. klassingene til å få festet kunnskapen gjennom nok drill og repetisjon.

Naturfag 7. klasse: Særlig problematisk å nå mål om digital kompetanse. Skyldes dårlig IKT-utrustning.

6 Oppfølging av tilsynsresultat – krav om egenerklæring om at lovbruddene er rettet.

Tiltak for å rette lovbruddene skal iversettes umiddelbart.

Tingvoll kommune skal gi en skriftlig erklæring på at lovbruddet er rettet og dokumentere at det er utarbeidet planer og tiltak i samsvar med pålegga.

Frist for innsending av slik erklæring er 15.09.2012.

7 Klageadgang

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 bokstav b, og kan påklages til Utdanningsdirektoratet. Eventuell klage skal sendes til Fylkesmannen innen tre uker fra det tidspunktet underretning om vedtaket er kommet fram til kommunen som skoleeier, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Om utforming av klage, se forvaltningsloven § 32.

Med hilsen

Alv Walgermo
Utdanningsdirektør

Annhild Lorentzen
Rådgiver

Vedlegg:

1. Oversikt over innsendt dokumentasjon
2. Navn på de intervjuede

Vedlegg 1: Oversikt over innsendt dokumentasjon

Fra skoleeier Tingvoll kommune

Dokumentasjon mottatt 24.februar 2012:

1. Redegjørelse:
 - a) Lokalt arbeid med læreplaner Tingvoll kommune
 - b) Skolebasert vurdering – Tingvoll kommunes system for oppfølging av skolene iht. § 13- 10 i opplæringsloven

Dokumentasjon mottatt på åpningsmøte 07. mars 2012

1. Tilstandsrapport for grunnskolen i Tingvoll 2010
2. Årsrapport Tingvoll kommune 2010
3. Økonomiplan Tingvoll kommune 2011-14 – Budsjett 2011 – Handlingsprogram: Kommunestyrets vedtak 11.11.2010
4. Økonomiplan Tingvoll kommune 2012-15 – Budsjett 2012 – Handlingsprogram: Kommunestyrets vedtak 01.12. 2011

Fra Straumsnes oppvekstsenter avd. skole

Dokumentasjon mottatt 02.desember 2011:

1. Redegjørelse fra rektor: Skolens arbeid med lokale læreplaner og skolebasert vurdering
2. Ståstedsanalyse: Vurdering av kvalitet i leseopplæringen i alle fag
3. Mal for ukeplan
4. Fagplan i matematikk 1.- 4. klasse
5. Fagplan i kunst og håndverk 5.- 7. klasse
6. Fag- og timefordeling norsk 1.- 4. trinn og naturfag 5.- 7. trinn
7. Årsplan i kunst og håndverk 7.klasse
8. Språk- og leseplan for Straumsnes skole 2011
9. Arbeidet med individuelle opplæringsplaner
 - a) Tre enkeltvedtak 2010- 2011
 - b) Tre rapporter: Om gitt spesialundervisning vår 2011

Ettersendt dokumentasjon mottatt 01. mars 2012:

1. Årsplan naturfag 7. trinn
2. Fag- og timefordeling 1.-4. trinn i norsk og 1.-7. trinn i naturfag
3. Fagplan norsk 1.-4.
4. Arbeidet med individuelle opplæringsplaner
 - a) Tre stk. IOP høst 2011
 - b) Tre stk. IOP høst 2012

Dokumentasjon mottatt på åpningsmøte 07. mars 2012

1. Plan for Sirkel-norsk 1.- 4.klasse
2. Virksomhetsplan for Straumsnes oppvekstsenter avd. skole 2011- 2015

Tilleggsdokumentasjon mottatt på mail 28. mars 2012

Fullstendig fag- og timefordelingsplan for Straumsnes oppvekstsenter avd. skole

Vedlegg 2: Liste over intervjuede/ deltakere på åpningsmøte/sluttmøte

Navn

Stilling

Fra Tingvoll kommune

Jens Jarl Turøy

Skolefaglig ansvarlig

Fra Straumsnes oppvekstsenter avd. skole

Oddrun Weiseth

Lærer 3. trinn

Ellen Brattøy

Lærer 7.trinn

Solrun Nastad Ruste

Lærer 7. trinn

Frank Mathisen

Virksomhetsleder Straumsnes oppvekstsenter

Fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Jørn Anders Thomassen

Assisterende utdanningsdirektør

Jorunn Øen Nesje

Rådgiver

Annhild Lorentzen

Rådgiver

På sluttmøtet 13.04.2012 deltok ordfører Peder Aasprang.

Lærerne deltok ikke på sluttmøtet.